

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรไทยนั้นถือเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่เป็นฐานรากสำคัญ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีขนาดใหญ่ โดยในปีพ.ศ. 2552 สหกรณ์ภาคการเกษตรมีจำนวน 7,746 แห่ง ประกอบด้วย 4 กลุ่มใหญ่ คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม และกลุ่มเกษตรกร ซึ่งมีสมาชิกรวมทั้งหมดกว่า 6.5 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 9.84 ของประชากรทั้งประเทศ โดยกลุ่มสหกรณ์การเกษตรมีจำนวนสมาชิกมากที่สุดร้อยละ 87.51 (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553)

สหกรณ์การเกษตร คือ กลุ่มบุคคลผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมรวมตัวกันจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ เป็นสหกรณ์ชนิดจำกัด มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ซึ่งมีการดำเนินงานแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นและลักษณะการประกอบอาชีพและกระทำการในขอบเขตวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ มีมูลค่าการจัดการธุรกิจภายใต้ทุนดำเนินการจำนวน 125,425.23 ล้านบาท การจัดการ 5 ธุรกิจหลักของสหกรณ์ได้แก่ ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจการให้เงินกู้ ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจรวบรวมผลิตผลและแปรรูป และธุรกิจการให้บริการและส่งเสริมการเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่มธุรกิจจำนวน 206,160.84 ล้านบาท เฉลี่ย 171,180.07 ล้านบาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 92.89 ของมูลค่าธุรกิจภาคการเกษตรทั้งสิ้น (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553)

อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กล่าวว่ามาตรฐานบัญชีและเครื่องตรวจสอบทางการเงินมีความสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสหกรณ์ภาคการเกษตร คือ สหกรณ์ภาคการเกษตรสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รักษาเสถียรภาพทางการเงิน และลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ได้โดยอาศัยการคิดวิเคราะห์และการวางแผนกลยุทธ์ทางการเงินรายปีโดยผ่านกระบวนการทางมาตรฐานบัญชีและเครื่องมือตรวจสอบทางการเงินที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พัฒนาขึ้น (อนันต์ ภูสิทธิกุล, 2553)

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารงานของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 10 (เชียงใหม่) หรือที่เรียกในปัจจุบันว่าสำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ที่ 7 ของ รุจิเรช นทีนนท์ ณ ลำปาง (2543) พบว่า สหกรณ์การเกษตรมีปัญหาทางด้านการจัดทำข้อมูลทางบัญชีเนื่องจากสหกรณ์ไม่มี

ความพร้อมในด้านบุคลากร เช่น พนักงานบัญชีไม่สามารถจัดทำรายงานทางการเงินรายไตรมาส ทำให้คณะกรรมการดำเนินงานไม่สามารถติดตามผลการปฏิบัติงานบางรายการได้ และจากการศึกษาการค้นคว้าอิสระและเอกสารทางวิชาการในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรอื่นที่ผ่านมาพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถจัดทำงบการเงินได้อย่างครบถ้วนและทันเวลาจนทำให้ผู้บริหารของสหกรณ์การเกษตรไม่สามารถนำเอารายงานทางการเงินที่ได้รับมาวิเคราะห์ได้อย่างครบถ้วนล้วนมีความเกี่ยวข้องกับบุคลากรทางการเงินของสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ขาดความพร้อมทางด้านบุคลากร (อรวรรณ จำพูน, 2545) สหกรณ์ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่จะสามารถให้คำปรึกษาด้านบัญชีเนื่องจากสหกรณ์มีขนาดเล็ก ไม่มีเงินทุนในการจัดจ้าง (กุลธิดา โกฏิวิเชียร, 2545; พิทยาพล นาถรธาตล, 2545) พนักงานบัญชีขาดแรงจูงใจในการทำงานเพราะได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าที่ควร (รจนา ชิตะวงค์, 2552) พนักงานบัญชีไม่มีความรู้พื้นฐานทางด้านบัญชี อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงและลาออกของพนักงานบัญชีบ่อยจนทำให้ไม่สามารถจัดทำงบการเงินได้ (กุลธิดา โกฏิวิเชียร, 2545)

ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ทราบว่าบุคลากรที่มีทักษะทางด้านบัญชีมีส่วนสำคัญต่อการจัดทำรายงานทางการเงินตามมาตรฐานการบัญชีเพื่อนำเสนอให้ผู้บริหารสามารถนำมาวิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์ซึ่งสอดคล้องกับการค้นคว้าแบบอิสระของ อักษรารักษ์ แวนแก้ว (2548) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศในกลุ่มบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม โดยพบว่า ความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีมีผลต่อการจัดทำรายงานการเงินให้มีคุณภาพ

ทักษะเป็นส่วนหนึ่งของขีดความสามารถที่ต้องมีในผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อแสดงถึงสมรรถนะของตนซึ่งขีดความสามารถดังกล่าวเป็นสิ่งที่ใช้บ่งชี้ถึงศักยภาพที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ ในปี พ.ศ. 2546 สภาวิชาชีพบัญชีซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลเพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชีทำการอนุมัติมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants: IESs) จำนวน 6 ฉบับ เพื่อให้มีมาตรฐานเป็นไปในทางเดียวกันกับสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants: IFAC) ที่ทางสภาวิชาชีพบัญชีเป็นสมาชิกอยู่ โดยได้กำหนดทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไว้ในฉบับที่ 3 ว่า ทักษะทางวิชาชีพประกอบด้วยทักษะทั้ง 5 ประเภทคือ ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน (Technical and Functional Skills) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) และทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ

(Organization and Business Management Skills) เพื่อใช้เป็นแนวทางตรวจสอบความเพียงพอของทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี, 2553ก)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรเพื่อประเมินทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีของสหกรณ์การเกษตรและสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรที่ใช้เทคโนโลยีทางการบัญชีในการปฏิบัติงานที่ตั้งอยู่ในเขตสำนักงานตรวจสอบบัญชีที่ 7

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรที่ใช้เทคโนโลยีทางการบัญชีในการปฏิบัติงานที่ตั้งอยู่ในเขตสำนักงานตรวจสอบบัญชีที่ 7
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตร

นิยามศัพท์

ทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) หมายถึง ทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีฉบับที่ 3 ประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ

นักบัญชี (Accountants) หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือไม่ก็ตาม เช่น ผู้จัดการ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี พนักงานบัญชีอาวุโส สมุห์บัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี, 2547)

สหกรณ์การเกษตร (Agricultural Cooperative) หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่สมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นและลักษณะการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการให้บริการต่างๆ แก่สมาชิก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553ค)

สำนักงานตรวจสอบบัญชีที่ 7 (Cooperative Auditing Office Region 7) หมายถึง หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง สังกัดกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์รวม 6 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พะเยา และแม่ฮ่องสอน (สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ที่ 7, 2553)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved